

DPN 5802

Title: मोक्ष साधन योग सोपान MOKṢA SĀDHANA YOGA SOPĀNA

Run. No. 6493

Cat. No. दे 19

Micro. No.

Subject योग साधन योग साधन Religion: Hindu / Bauddha

Language: Skt. / New. / Nep. / Skt. - New. / Maith. - New. / New. - Nep. /

Size in cms. 28.5 x 15.5 Folios 4 Lines (in a page) 10

Compl. / Incompl.

Chapt. / act /

Author / translator

Scribe / donor

Date: NS / SS / VS / KS

Ruler / place

Script: New. / Dev. / Bhuja. / Ran. /

Illus. :

Material: palmleaf / paper / thiyasaphu / one side yellow

Condition: fine / damaged by worms, rats, water /

Beginning, colophon, post-colophon :

↓
श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ नय योगात्मनः ॥ ॥ पूजा कोटिहमं स्तोत्रं स्तोत्र कोटि हमोजयः ॥
अथ कोटिहमं ध्यानं ध्यान कोटि हमोजयः ॥ १ ॥

ctms.

5

10

15

20

समाप्ति / Colophon

इति श्रीतन्त्रानुमतमादाय श्रीकृष्णमानसैव हीति मोक्षसाधनानु कल्पकयोगो मोक्षानन्दोऽयम्
पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

15

10

5

0 ctms.

5

10

15

20

25

30

श्रीगणेशायनमः॥**अथलययोगारम्भः॥** पूजाकोटिसमंस्तोत्रं स्तोत्रकोटिसमोजपः॥ ज
पकोटिसमं ध्यानं ध्यानकोटिसमोलयः॥१॥**गीतायाम्॥** योगीयुञ्जीत सततमात्मानं रहसि
स्थितः॥ एकाकीयत चित्तात्मानिराशीरपरिग्रहः॥ भुवो देशेषु तिष्ठाप्य स्थिरमासनमात्मनः॥
नात्युच्छिन्नं नातिनीचं चेलाजिनकुशोत्तरम्॥३॥ तत्रैकाग्रं मनः कृत्वा यतचित्तेन्द्रियक्रियः॥ उपवि
श्वासने युञ्ज्याद्योगमात्मविशुद्धये॥४॥ समं कायशिरोग्रीवं धारयन्नचलं स्थिरः॥ संप्रेक्ष्य नासि
काग्रं स्वं दिशश्चानवलोकयन्॥५॥ प्रशान्तात्मा विगतभिर्बुद्ध्या चरित्वैतस्थितः॥ मनः संयम्य म
च्चित्तो युक्त आसीत मत्परः॥६॥**पुनस्तत्रैव॥** विविक्तसेवी लघ्वाशीयत वाक्कायमानसः॥ ध्यान
योगपरो नित्यं वैराग्यं समुपाश्रितः॥७॥ अहंकारं बलं दर्पं कामं क्रोधं परिग्रहम्॥ विमुच्य निर्म
मः शान्तो ब्रह्मभूयाय कल्पते॥८॥**अमनस्कः॥** विविक्तदेशेषु च सन्निविष्टः समासने किञ्चिदु
पेत्य पश्चात्॥ बाहुप्रमारां स्थिरदृक् स्थिताङ्गः चिन्ताविहीनो भ्यसनं कुरुच्च॥९॥ सुखासने समा

सीनस्तत्वाभ्यासं समाचरेत्॥ सदाभ्यासेन तत्कुर्यात्परंतत्त्वं प्रकाशनम्॥१०॥ ब्रह्माराण्डपञ्चभूतस्थं
पञ्चभूतमयी तनुः॥ सर्वभूतमयं चेति त्यक्तानास्तीति भावयेत्॥११॥ न किञ्चिन्मनसा ध्यायेत्सर्वचि
न्नाविवर्जितः॥ स बाह्याभ्यन्तरे योगी जायते तत्त्वसन्मुखः॥१२॥ तत्त्वस्य सन्मुखे जाते त्वमनस्कं प्र
जायते॥ अमनस्केऽपि संजाते चिन्तादिविलयो भवेत्॥१३॥ चिन्तादिविलये जाते पवनस्य लयो
भवेत्॥ मनः पवनयोर्नाशादिन्द्रियार्थं विमुञ्चति॥१४॥ इन्द्रियार्थैर्यदा मुक्तो बाह्यज्ञानं न जाय
ते॥ बाह्यज्ञाने विनष्टे च ततः सर्वसमो भवेत्॥ यदा सर्वसमो जातो भवेद्ब्रह्मापारवर्जितः॥ परे ब्रह्म
णिसंबद्धो योगी प्राप्नुयान्नदा॥१५॥ सदाभ्यासरतानां च यः परो जायते लयः॥ तस्याहं कथयिष्या
मिलक्षणां मुक्तचेतसाम्॥१६॥ सुखदुःखेन जानाति शीतो ह्यनेनैव विन्दति॥ विचारं चेन्द्रियार्थानां
न चेष्टा हिलयंगताः॥ न च जीवन्मृतो वापि न पश्यति न मीलति॥ निर्जीवः काष्ठवन्तिष्ठे ह्यस्यश्वा
भिधीयते॥१७॥ निर्वृतस्थापितो दीपो भासते निश्चलो यथा॥ जगद्ब्रह्मापारनिर्मुक्तस्तथा योगी

लयङ्गतः॥२०॥यथावातेर्विनिर्मुक्तोनिश्चलोनिर्मलःपरः॥शब्दादिविषयेत्यक्तोलयस्थोदृश्यते
तदा॥२१॥प्रक्षिप्तलवरांतोयेक्रमाद्यद्विलीयते॥मनोप्यभ्यासयोगेनतद्वृत्त्यग्निलीयते॥२२॥
लवरांतोयसंपर्काद्यथातोयमयंभवेत्॥मनोपिब्रह्मसंस्पर्शात्तथाब्रह्ममयंभवेत्॥२३॥यथाक्षा
रमयत्नेनप्राप्यतेलवरांसचकम्॥ब्रह्मज्ञानमयत्नेननिर्वाणंमनसस्तथा॥२४॥घृतात्पृथग्विर
हितंघृतेलीनंघृतंयथा॥तत्त्वेलीनस्तथायोगीपृथग्भावंनविन्दति॥२५॥ततोभ्यासनियोगेन
निरालम्बोभवेद्यदि॥तदासमरसीभूतःपरमानन्दस्वसः॥२६॥ॐकारंविविधैर्विचित्रकरणैःप्रा
प्यश्रवायोजयस्तेजश्चित्तममन्तरालकमलेशून्याम्बरालम्बनम्॥त्यक्त्वा सर्वमिदंकरान्तरगतंम
त्वा मनोविभ्रमं देहातीतमवाच्यमेकममनस्कत्वंबुधैःसेव्यताम्॥२७॥कुलार्णवे॥ध्यानं तु द्वि
विधं प्रोक्तं स्थूल सूक्ष्म विभेदतः॥साकारं स्थूलमित्युक्तं निराकारं तु सूक्ष्मकम्॥२८॥स्थिरार्थं
मनसः केचित् स्थूल ध्यानं प्रकुर्वते॥स्थूलेन निश्चलं चेतो भवेत् सूक्ष्मेषु संस्थिरम्॥२९॥करपा

होदरास्यादिरहितं परमेश्वरि॥ सर्वतेजोमयं ध्यायेत्सच्चिदानन्दलक्षणम्॥३०॥ नोदेति ना
स्तमभ्येति न वृद्धिं याति न क्षयम्॥ स्वयं विभात्यथान्यानि भासयेद्ब्रह्म संज्ञकम्॥३१॥ पारा
स्थवायुसंचारः पाषाणा इव निश्चलः॥ परजीवैकधर्मज्ञो योगी योगविदुच्यते॥३२॥ पदार्थ
मात्रनिर्भासं स्तिमितोदधिवत्स्थितम्॥ रूपशून्यं यथा ध्यानं तत्तद्ब्रह्माभिधीयते॥३३॥ न कि
ञ्चिच्चिन्तनं देवि स्वयंतत्त्वं प्रकाशते॥ स्वयंप्रकाशिते तत्त्वे तत्क्षणात्तन्मयो भवेत्॥३४॥ स्वप्नजा
ग्रदवस्थायां सुप्रवधो वतिष्ठते॥ निःस्वासोच्छ्वासहीनस्तु निश्चलं मुक्त एव सः॥३५॥ निस्पन्द
करागामः स्वात्मलीनमनो निलः॥ य आस्ते मृतवत्साक्षाज्जीवन्मुक्तः स उच्यते॥३६॥ न
शृणोति न वापश्येन्न त्रस्यति न भाषते॥ न जानाति सुरवंदुःखं न संकल्पयते मनः॥३७॥ न चा
पिमन्यते किञ्चिन्न च बुध्यतिकाष्ठवत्॥ एवं शिवे विलीनात्मा समाधिस्थ इहोच्यते॥३८॥
ध्यायतः क्षणमात्रं वा श्रद्धया परमं महः॥ यद्भावे सुमहत्पुरुषं तस्यान्तो नैव गम्यते॥३९॥ क्ष

रां ब्रह्माहमस्मीति यः कुर्यादात्मचिन्तनम् ॥ तत्सर्वपातकं हन्यात्तमः सूर्योदये यथा ॥ ४० ॥ वत
कतुतपस्तीर्थदानदेवाच्चेनादिभिः ॥ यत्फलं कोटिगुणितं तदवाप्नोति तत्त्ववित् ॥ ४१ ॥ उत्तमा तत्त्वचि
न्ता स्याज्जपचिन्ता तु मध्यमा ॥ शास्त्रचिन्ता धमाज्ञेया लोकचिन्ता धमाधमा ॥ ४२ ॥ अक्रियैव प
रा पूजामौ न मेव परोजपः ॥ अचिन्तनं परं ध्यानमनिच्छेदं परं फलम् ॥ ४३ ॥ अक्रियैव परा पू
जा योगिभिः कियते सदा ॥ देहो देवालयः प्रोक्तो जीवो देवः सदा शिवः ॥ ४४ ॥ यजेदज्ञाननिर्मा
ल्यं सोऽहंभावेन पूजयेत् ॥ जीवः शिवः शिवो जीवः स जीवः केवलः शिवः ॥ ४५ ॥ अग्नोतिष्ठति
विषाणां हृदि देवो मनीषिरागाम् ॥ पतिमास्त्वल्पबुद्धीनां सर्वत्र विहितात्मनाम् ॥ ४६ ॥ गति
याम् ॥ अवजानन्ति मां मूढा मानुषी तनुमाश्रिताम् ॥ परं भावमजानन्तो मम भूतमहेश्व
रम् ॥ योगसरो ॥ यत्र विन्दुश्च नादश्च सोमः सूर्यश्च वायवः ॥ इन्द्रियाणि च सर्वाणि लयं कुरु
वन्ति सुवते ॥ ४७ ॥ वाचो यत्र विलीयन्ते मनो यत्र विवर्तते ॥ एकी भवन्ति तत्रैव भूतानि भुव

नानिच॥समस्ता निवतत्वानिसमुद्रेसिन्धवोयथा॥यत्तुज्ञात्वानेहभूयोज्ञातव्यंयत्तुसिद्धये॥यत्त
त्वादपरंलाभंमन्यंतेनाधिकंजना॥५०॥यस्मिन्स्थितोनदुःखेनगुरुराणपिविलिप्यते॥यत्रोपरमतेचि
त्तंनिरुद्धंयोगसेवया॥५१॥यत्रचैवात्मनात्मानं पश्यन्वात्मनितुष्यति॥सुखमात्यन्तिकंयत्तुबु
द्धियात्यमतीन्द्रियम्॥५२॥एतत्क्षराक्षरातीतंमनंक्षरमितीर्यते॥क्षरं सर्वाणिभूतानिसूत्रात्माचा
क्षरंपरम्॥५३॥निर्विकारंचिदानन्दंनिर्विशेषंनिरञ्जनम्॥अलक्षणमलक्षंतदप्रतर्क्यमनूपमम्॥
अपरात्यरमक्षय्यमचिन्त्यमतिनिर्मलम्॥आधारंसर्वभावानामनाधारमनामयम्॥५४॥अ
प्रमाणमनिर्द्देश्यमप्रमेयमतीन्द्रियम्॥अस्थूलमनगुं ह्रस्वमदीर्घपुतमेवच॥५५॥अशब्दस्पर्श
रूपंतदचक्षुःश्रोत्रनासिकम्॥सर्वज्ञंसर्वगंशान्तंसर्वेषांहृदिसंस्थितम्॥५६॥सर्वाकारमनाकारं
सदसद्व्यक्तिकारणम्॥सत्तामात्रस्वरूपेणसर्वभावेक्ष्वस्थितम्॥५७॥सयंवेद्यंगुरुतमंसुदुर्बो
धमचेतनम्॥निष्कलंनिष्क्रियंशान्तंनिर्विकारंनिराश्रयम्॥५८॥निर्लेपंनिरुपायंचकूटस्थमच

१५ ओहा लघन सोपान दे.

लंघ्रवम्॥ ज्योतिषामपितज्ज्योतिस्तमः पारेषतिष्ठितम्॥ ५८॥ विन्दुनादप्रभावेरायदिभक्त्याप्य
नन्यया॥ लक्ष्यते परमंतत्वमन्तर्लीनेनचेतसा॥ ६०॥ भावनामात्रमेवात्रकाराणंपरमेश्वरि॥ यथादेहा
न्तराप्रोकाराणं भावनान्तराणाम्॥ ६१॥ विषयान्ध्यायतः पुंसो विषयेरमते पुनः॥ मामनुस्मरते नित्यं
मय्येव प्रविलीयते॥ ६२॥ सर्वज्ञत्वं महेशत्वं तथा संपूर्ण भक्तिता॥ अनन्तशक्तिमत्त्वं च मामनुस्मर
तो भवेत्॥ ६३॥ **हठ प्रदीपिकायाम्॥** इन्द्रियाणां मनोनाथः स नोनाथस्तु मारुतः॥ मारुतस्य लयो ना
थः स लयो नादमाश्रितः॥ ६४॥ काष्ठे प्रवर्तितो वह्निः काष्ठेन सह साम्यति॥ नादेष्ववर्तितं चित्तं नादेन स
हलीयते॥ ६५॥ विस्मृत्य सकलं वाङ्मनादे दुग्धाम्बुवन्नरः॥ एकीभूयाथ सहसा चिदाकाशे विलीय
ते॥ ६६॥ ओहा सिन्यपरो भूत्वा सदाभ्यासेन संयमी॥ उन्मनीकराणं सद्यो नादमेवावधारयेत्॥ ६७॥
कुलार्णवे॥ शब्दज्ञानं प्रबुद्धा तु समोक्षं लभते ध्रुवम्॥ शब्दज्ञानप्रभावेणामुनयो दिव्यदर्शिनः॥
शब्दबलपरं बलनभेदः परमार्थतः॥ शब्दबलमणि सुस्नातः परं बल्लाधिगच्छति॥ ६८॥ **॥ इति**
श्रीतन्त्रान्तरानुमतमादाय श्रीकृष्णमानसं गृहीतमोक्षसाधनानुकल्पकयोगसोपाननामपञ्चमप
रिच्छेदः ॥ ५५ ॥